

Til lovforslag nr. L 31 og 32. Betænkning afgivet af socialudvalget den 22. november 1983

Betænkning

over

I. Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel

(Forlængelse af dagpengeperioden ved barsel og adoption)

[af Lone Dybkjær (RV) m.fl.]

II. Forslag til lov om ændring af lov om barselorlov m.v.

(Forlængelse af barselorlov)

[af Lone Dybkjær (RV) m.fl.]

Udvalget har behandlet lovforslagene i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til socialministeren og arbejdsministeren, som disse har besvaret skriftligt.

Der er af socialministeren og arbejdsministeren samt af 3 mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Udvalget har modtaget skriftlig henvendelse fra:

Dansk Arbejdsgiverforening,
Dansk Kvindesamfund,
Den almindelige danske Lægeforening og
Socialarbejdernes Fællesudvalg.

Under udvalgets behandling af lovforslagene har udvalget drøftet problemerne med vikarsættelse ved kvinders fravær fra arbejdet på grund af barsel. Udvalget har i den forbindelse modtaget kopi af ligestillingsrådets skrivelse af 16. oktober 1982 til indenrigsministeren, hvori rådet opfordrer indenrigsministeren til at henstille til kommuner og amtskommuner, at dagpengerefusion ved barsel anvendes til ansættelse af vikarer. Et mindretal (socialdemokratiets og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) tilslutter sig denne opfordring.

Herefter indstiller et *mindretal* (det konservative folkepartis, venstres, centrum-demo-

kraternes, det radikale venstres og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslagene til *vedtagelse* med de af socialministeren og arbejdsministeren stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (socialdemokratiets medlemmer af udvalget) lægger megen vægt på, at der gennem lovgivningen tilskyndes til, at faderen tager del i pasningen af det spæde barn. Mindretallet havde gerne set, at barnets fader var forpligtet til at tage halvdelen af barselorloven, ikke alene af hensyn til barnet, men også af hensyn til moderen og hendes fortsatte tilknytning til arbejdsmarkedet.

Da dette imidlertid ikke er realistisk, er mindretallet enig med socialministeren og arbejdsministeren i som en begyndelse, at faderen skal kunne tage to uger i forbindelse med fødslen. Mindretallet foreslår derudover, at faderen skal tage 1 uge i forbindelse med moderens tilbagevenden til arbejdsmarkedet.

Mindretallet har endvidere stillet forslag om, at faderen frit skal kunne placere resten af sin barselorlov, som han og moderen finder det mest praktisk.

De fleste forældre vil formentlig finde det hensigtsmæssigt, at faderens barselorlov ligger tidligt i forløbet. På det tidspunkt er moderen mest træt og har derfor behov for hjælp. Mindretallet finder endvidere, at det

er vigtigt, at et fællesskab baseret på god praktisk arbejdsdeling og følelsesmæssig omsorg etableres straks efter barnets fødsel og får tid til at udvikle sig de kommende uger. Forældrene bør derfor også efter de første 2 uger kunne være fælles om deres omsorg for barnet, hvis det er det, de ønsker; det forekommer kunstigt at sætte grænser for dette samvær ad lovgivningens vej.

Faderen til et barn, der er født af en moder, der arbejder hjemme, bør ligestilles med den, hvis hustru har tilknytning til arbejdsmarkedet. Såvel mor som barn har den samme brug for omsorg og støtte i denne situation. Mindretallet har tillige stillet ændringsforslag om, at en adoptionssøgende ægtefælle bør have ret til dagpenge, uanset at den anden ægtefælle er hjemmearbejdende.

Endelig har mindretallet ønsket at give den enlige moder en samlet orlov på 26 uger, svarende til den periode faderen og moderen tilsammen har.

Mindretallet indstiller på denne baggrund lovforslagene til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede eller tiltrådte ændringsforslag.

Et *tredje mindretal* (socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslagene til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede eller tiltrådte ændringsforslag.

Udgangspunktet for mindretallets ændringsforslag er folkesundheden – idet mindretallet ønsker en fysisk, psykisk og social sundhed hos både barn, kvinde og familien som helhed.

Mindretallets begrundelse for, at forældrene ikke skal holde mere end 2 uger sammen, er mindretallets ønske om, at faderen bliver hovedansvarlig for barnets pasning og opdragelse i den del af perioden, der tildeles ham. Mindretallet mener at fremme den reelle ligestilling mellem kønnene, når der gives en fader mulighed for at have ansvaret for sit barn i den spæde alder, den alder, hvor forholdet mellem børn og forældre grundlægges.

Når det bliver almindeligt, at mænd også får barselorlov, vil det yderligere mindske diskrimineringen af kvinden. Følelsen af tryk og sikkerhed i hjemmet er det afgørende for et barns start, og det er mindretallets ønske, at hvert barn får 6 måneders start

med den ene eller den anden af sine forældre. Det er en både nødvendig og rimelig periode. Såfremt moderen ammer, vil det nok være naturligt og rimeligt, at hun får størsteparten, d.v.s. op til i alt et halvt år af den udvidede barselorlov. Det mindste, man kan gøre fra samfundets side, er at underbygge og skabe muligheder herfor.

Mindretallet ønsker endvidere til brug for den offentlige debat at fremhæve følgende afsnit af et svar, udvalget har modtaget under behandlingen af lovforslagene:

»Med hensyn til betydningen af amningen for børnenes udvikling helbredsmæssigt er der foretaget en del undersøgelser, som påviser en række fordele. I en undersøgelse af 173 børn, som blev fulgt fra fødslen, til de var 10 år gamle, fandt man, at de kunstigt ernærede børn havde hyppigere forekomst af åndedrætsinfektioner, andre infektioner, eksempelvis atoma og høfeber end de brysternærede (Montagu, 1971). Biering-Sørensen et al. Breastfeeding and Infants' Health in Copenhagen 1941–76, 1979, påviser også herhjemme brysternærede børns lavere frekvens af infektioner. Desuden anses brysternærede børn for at have mindre risiko for fejlernæring og allergiske lidelser. De ernæringsmæssige fordele skyldes såvel modermælken artsspecifik sammensætning som dens indhold af aktive antistoffer over for en del sygdomme.«

Under udvalgets behandling af lovforslagene modtog udvalget en henvendelse fra Den almindelige danske Lægeforening, som gjorde opmærksom på, at der var behov for at udvide retten til dagpenge til moderen til et for tidligt født barn, således at der gives mulighed for ekstraordinær barselorlov med henblik på opretholdelse af kontakten med barnet på sygehuset.

Mindretallet har ønsket at imødekomme lægeforeningens henvendelse, men har imidlertid ved udformning af et underændringsforslag udvidet dette til også at omfatte syge børn. Begrundelsen herfor er, at det økonomisk formentlig ikke betyder noget særligt, samt at det også for denne ganske lille gruppe børn er vigtigt, at forældrene får den sædvanlige barselorlov efter udskrivning.

Mindretallet ønsker endelig at gøre opmærksom på de betænkeligheder, må man være ved, at lovforslagene hverken indeholder en forpligtelse for arbejdsgiveren til at

oprette en barselvilkårordning eller yder garanti mod afskedigelse under graviditet eller under fravær i barselorlovs- eller omsorgsperioden.

Et *fjerde mindretal* (fremskridtspartiets medlem af udvalget) kan ikke medvirke til en forlængelse af barselorloven for kvinder samt til indførelse af en regel om, at fædre har krav på betalt orlov, på grund af de betydkelige merudgifter, som disse forslag indebærer.

En af de opgaver, firkloverregeringen stillede sig, da den tiltrådte, var at reducere underskuddet på statsfinanserne. Men disse lovforslags vedtagelse vil medføre en forøgelse af underskuddet. Derfor må fremskridtspartiet tage skarpt afstand fra disse lovforslag, og mindretallet indstiller i konsekvens heraf lovforslagene til *forkastelse* ved 3. behandling.

Ændringsforslag

til

I. Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel

(Forlængelse af dagpengeperioden ved barsel og adoption)

[af Lone Dybkjær (RV) m.fl.]

Til § 1

Af et *mindretal* (Agerschou (SF) og Birthe Hansen (SF)):

1) *Nr. 1* affattes således:

»1. I § 33, *stk. 1*, ophæves 2. *pkt.*, og i stedet indsættes:

»Efter fødslen kan der samlet til barnets forældre ydes dagpenge under fravær fra arbejdet i 9 måneder. Dagpenge til faderen kan ydes efter den 14. uge efter fødslen. Hver af forældrene har dog højst ret til dagpenge i 6 måneder. Dagpenge kan kun ydes til en af forældrene ad gangen.«

Af et *mindretal* (Albertsen (S), Mette Groes (S), Torben Lund (S), Inge Fischer Møller (S), Erik B. Smith (S) og Taanquist (S)):

2) *Nr. 1* affattes således:

»1. I § 33, *stk. 1*, ophæves 2. *pkt.*, og i stedet indsættes:

»Efter fødslen kan der ydes dagpenge i til sammen indtil 23 uger under fravær fra ar-

bejdet til barnets forældre, heraf indtil 9 uger til faderen, jfr. dog *stk. 3* og 01. I det omfang, disse måtte ønske dette, kan forældrene anvende denne dagpengeter samtidig.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *mindretal* (Agnete Laustsen (KF), Lizzie Lichtenberg (KF), Hans Jørgen Holm (V), Henrik Toft (V), Yvonne Herløv Andersen (CD), Birgith Mogensen (CD), Lone Dybkjær (RV) og Inge Krogh (KrF)):

3) *Nr. 1* affattes således:

»1. I § 33, *stk. 1*, ophæves 2. *pkt.*, og i stedet indsættes:

»Efter fødslen kan der ydes dagpenge i til sammen indtil 24 uger under fravær fra arbejdet til barnets forældre, heraf indtil 10 uger til faderen. Dagpenge til faderen kan ydes efter den 14. uge efter fødslen og er betinget af, at begge forældre har dagpengegi- vende indtægt. Dagpenge kan kun ydes til en af forældrene ad gangen.«

Af et *mindretal* (Tove Niemann (FP)):

Underændringsforslag til ændringsforslag nr. 3

4) I den ved ændringsforslag nr. 3 foreslåede affattelse af lovforslagets § 1, *nr. 1*, indsættes i det foreslåede nye 4. *pkt.* i § 33, *stk. 1*, efter »ad gangen« ordene: », og hver af forældrene kan kun modtage dagpenge i én samlet periode, jfr. dog *stk. 3*«.

Af *mindretallet under nr. 1*:

5) *Nr. 2* affattes således:

»2. § 33, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2*. Når de adoptionsundersøgende myndigheder bestemmer, at en adoptionsøgende skal være fraværende fra arbejdet i forbindelse med modtagelsen af barnet, kan der samlet til barnets adoptivforældre ydes dagpenge i 9 måneder. Hver af forældrene har dog højst ret til dagpenge i 6 måneder. Dagpenge kan kun ydes til en af forældrene ad gangen.«

Af *mindretallet under nr. 2*:

6) *Nr. 2* affattes således:

»2. I § 33, *stk. 2*, 1. *pkt.*, ændres »14 uger« til: »23 uger, jfr. dog *stk. 3* og *stk. 01*«.

Af *socialministeren*, tiltrådt af *mindretallet* under nr. 3:

7) Nr. 2 affattes således:

»2. I § 33, stk. 2, 1. pkt., ændres »14 uger« til: »24 uger«.

Af *mindretallet* under nr. 2:

8) Efter nr. 2 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 33, stk. 2, affattes 2. pkt. således: »Bortset fra en periode på 9 uger, jfr. dog stk. 3 og stk. 01, kan dagpenge til de adoptionssøgende ægtefæller kun ydes til den ene ad gangen og kun, såfremt begge har dagpengegivende indtægt.«

Af *mindretallet* under nr. 4:

9) Efter nr. 2 indsættes som nyt nummer:

»02. I § 33, stk. 2, indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum: »Hver af de adoptionssøgende ægtefæller kan kun modtage dagpenge i én samlet periode, jfr. dog stk. 3.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Tove Niemann (FP)):

10) Efter nr. 2 indsættes som nyt nummer:

»03. I § 33 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Uafhængig af dagpengeretten efter stk. 1 har barnets fader ret til dagpenge under fravær fra arbejdet i indtil 2 uger efter fødslen eller barnets modtagelse i hjemmet. En tilsvarende ret til dagpenge gælder for en adoptionssøgende efter barnets modtagelse i hjemmet, når vedkommende ikke modtager dagpenge efter stk. 2, og når de adoptionsundersøgende myndigheder bestemmer, at en af de adoptionssøgende ægtefæller i en periode skal være i hjemmet.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.«

Af *mindretallet* under nr. 2:

11) Efter nr. 2 indsættes som nyt nummer:

»04. I § 33 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 01. Uafhængig af dagpengeretten efter stk. 1 har barnets fader ret til dagpenge under fravær fra arbejdet i den første uge efter ophør af kvindens ret til dagpenge efter stk. 1. Uafhængig af dagpengeretten efter stk. 2 har en adoptionssøgende en tilsvarende ret,

når de adoptionsundersøgende myndigheder bestemmer, at en af de adoptionssøgende ægtefæller i en periode skal være i hjemmet.«

12) Efter nr. 2 indsættes som nyt nummer:

»05. I § 33 indsættes efter stk. 2 som nye stykker:

»Stk. 02. En kvinde, de ikke lever sammen med barnets fader, er under fravær fra arbejdet på grund af barsel berettiget til dagpenge i 26 uger efter fødslen. Tilsvarende regel gælder for en enlig adoptionssøgende efter modtagelsen af barnet, når de adoptionsundersøgende myndigheder bestemmer, at den pågældende skal være fraværende fra arbejdet i forbindelse med modtagelsen.

Stk. 03. Faderens ret til dagpenge efter stk. 1, stk. 3 og stk. 01 bortfalder, når der ikke foreligger samliv med moderen.«

Af *mindretallet* under nr. 1:

13) Nr. 3 affattes således:

»3. I § 33, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres »stk. 1 eller 2« til: »stk. 1, stk. 2 eller stk. 3«, »14 ugers« ændres til: »9 måneders eller 2 ugers«, og »6 måneder« ændres til: »12 måneder«.

Af *mindretallet* under nr. 2:

14) Nr. 3 affattes således:

»3. I § 33, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres »stk. 1 eller 2« til: »stk. 1, 2, 3, 01 eller 02«, »14 ugers« ændres til: »23 ugers, 2 ugers eller 1 uges«, og »6 måneder« ændres til: »9 måneder«.

Af *socialministeren*, tiltrådt af *mindretallet* under nr. 3:

15) Nr. 3 affattes således:

»3. I § 33, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres »stk. 1 eller 2« til: »stk. 1, stk. 2 eller stk. 3«, »14 ugers« ændres til: »24 ugers eller 2 ugers«, og »6 måneder« ændres til: »9 måneder«.

16) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»06. I § 33, stk. 3, der bliver stk. 4, indsættes efter 1. pkt.:

»Hvis barnet på grund af for tidlig fødsel eller for lav fødselsvægt er indlagt på sygehus i forlængelse af fødslen, har kvinden ret

til dagpenge i indtil 3 måneder under barnets indlæggelse med en tilsvarende udsættelse af dagpengereetten efter stk. 1, når hun undlader at genoptage arbejdet.«

Af mindretallet under nr. 1, tiltrådt af mindretallet under nr. 2:

Underændringsforslag
til ændringsforslag nr. 16

17) I det ved ændringsforslag nr. 16 foreslåede nye nr. 06 til lovforslagets § 1 indsættes i § 33, stk. 3, 2. pkt., efter »på grund af« ordet: »sygdom,«.

Af socialministeren, tiltrådt af flertallet under nr. 10:

18) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer: »07. I § 34, stk. 3, nr. 1, ændres »§ 33, stk. 4,« til: »§ 33, stk. 5,«.

19) Nr. 4 udgår.

Til § 2

Af mindretallet under nr. 1:

20) I stk. 1 udgår »nr. 1-3«, og i stedet indsættes: »nr. 1, 2, 03, 3, 06 og 07«.

Af mindretallet under nr. 2:

21) I stk. 1 udgår »nr. 1-3«, og i stedet indsættes: »nr. 1, 2, 01, 03, 04, 05, 3, 06 og 07«.

Af socialministeren, tiltrådt af et flertal (Agnete Laustsen (KF), Lizzie Lichtenberg (KF), Hans Jørgen Holm (V), Henrik Toft (V), Yvonne Herløv Andersen (CD), Birgith Mogensen (CD), Tove Niemann (FP), Lone Dybkjær (RV) og Inge Krogh (KrF):

22) Paragraffen affattes således:

»§ 2

Loven har virkning for tilfælde, hvor fødslen finder sted eller adoptivbarnet modtages den 1. juli 1984 eller senere.«

Til § 3

23) Paragraffen affattes således:

»§ 3

Stk. 1. Med gyldighed for perioden fra 1. juli 1984 til 1. juli 1985 ændres i lovens § 1, nr. 1 og nr. 2, »24 uger« til: »20 uger«, i lovens § 1, nr. 1, »10 uger« til: »6 uger« og i lovens § 1, nr. 3, »24 ugers eller 2 ugers« til: »20 ugers eller 2 ugers«.

Stk. 2. Personer, der den 1. juli 1984 modtager dagpenge efter de hidtil gældende regler under en løbende fraværperiode på grund af barsel eller adoption, overgår til at modtage dagpenge efter bestemmelserne i denne lov.

Stk. 3. Personer, der den 1. juli 1985 modtager dagpenge i overensstemmelse med stk. 1 under en løbende fraværperiode på grund af barsel eller adoption, overgår til at modtage dagpenge efter § 1 i denne lov.«

Bemærkninger

Til nr. 1, 5, 13 og 20

Man opnår med en forlængelse af barselorloven til 9 måneder, at hvert barn får 6 måneders start i tilværelsen med den ene eller den anden af sine forældre og for forældrene 3 valgfrie måneder.

Ved ændringsforslag nr. 5 opnås samtidig ligestilling mellem og ensartede regler for henholdsvis biologiske forældre og adoptivforældre.

Til nr. 2

Ved ændringsforslaget opnår forældrene adgang til at modtage dagpenge, uanset om moderen er hjemmegående. Ændringsforslaget giver endvidere forældrene frihed til selv at placere deres barselorlov, således at faderen kan tage sin orlov samtidig med moderen. Baggrunden for ændringsforslaget er, at de fleste forældre sikkert vil finde det naturligt at være fælles om de opgaver, omsorgen for det spæde barn stiller dem over for.

Til nr. 3, 7, 22 og 23

Ændringsforslagene indebærer en forlængelse af dagpengeperioden ved barsel på 6 uger til i alt 20 uger fra den 1. juli 1984 og en yderligere forlængelse på 4 uger til i alt 24 uger fra den 1. juli 1985. Ændringsforslagene stiller forældrene frit med hensyn til

udnyttelsen af forlængelsen, således at fordelingen af dagpengeretten afgøres af forældrene selv. Faderens dagpengeret efter den 14. uge efter fødslen er dog betinget af, at også moderen har dagpengegivende indtægt. Der kan kun ydes dagpenge til den ene af forældrene ad gangen.

Dagpengeperioden i forbindelse med adoption forlænges tilsvarende.

Til nr. 4 og 9

Ifølge ændringsforslagene skal forældrenes dagpengeperiode efter § 33, stk. 1 og 2, tages i én sammenhængende periode. Ved udvidelsen af barselorloven vil kvindernes mulighed for beskæftigelse mindskes. Det er dog forslagsstillernes opfattelse, at det i den givne situation vil være en fordel for den kvindelige arbejdstager og for arbejdsgiveren, at dagpengeperioden skal være samlet. Ved at stille dette krav vil man endvidere have større mulighed for at ansætte vikarer, og dermed vil beskæftigelsen kunne øges.

Til nr. 6 og 8

Ved ændringsforslagene ligestiller man adoptivforældrene med biologiske forældre, dels ved at give den ene af de adoptionssøgende ægtefæller mulighed for at modtage dagpenge i indtil 9 uger, uanset at den anden ægtefælle er hjemmegående, dels ved at give ægtefællerne frihed til selv at placere tidspunktet for deres barselorlov.

Forslagsstillerne finder, det er vigtigt at ligestille den hjemmearbejdende moders mand med den udearbejdendes. Også den hjemmearbejdendes barn har brug for faderens omsorg, og også dette ægtepar bør have mulighed for at være fælles om den opgave, det er, at drage omsorg for det spæde barn.

Til nr. 10

Med ændringsforslaget indføres endvidere fra 1. juli 1984 en selvstændig ret til dagpenge for faderen i 2 uger i tilknytning til barnets fødsel eller modtagelse i hjemmet. Denne regel foreslås ligeledes at gælde for en af de adoptionssøgende ægtefæller. Ordningen omfatter den af de adoptionssøgende ægtefæller, der ikke modtager dagpenge efter dagpengelovens § 33, stk. 2. I indtil 2 uger fra fødslen eller modtagelsen af barnet er der

således mulighed for at yde dagpenge til forældrene eller adoptanterne samtidig, og i denne periode kan dagpenge endvidere ydes til faderen eller den ene adoptant, uanset at moderen eller den anden adoptant ikke har dagpengegivende indtægt.

Til nr. 11

Der gives med ændringsforslaget mulighed for 1 uges orlov til faderen, efter at moderen har genoptaget sit arbejde. Dette tidspunkt er særlig sårbart i hendes liv, og det er derfor rimeligt, at hun får en mulighed for at komme så lempeligt i gang med sit arbejde som overhovedet muligt.

Modtager faderen ikke tilbuddet, bortfalder det.

Til nr. 12

Ved ændringsforslaget sikres det, at en enlig moder får ret til dagpenge i 26 uger. Ændringsforslaget indebærer samtidig, at faderens dagpengeret efter stk. 1 og 3 bortfalder, hvis der ikke foreligger samliv.

Til nr. 15 og 18

Ændringerne er konsekvenser af ændringsforslag nr. 3, 7 og 10.

Til nr. 16

Ved ændringsforslaget gives der mulighed for en ekstraordinær dagpengeret til en kvinde, hvis barn i tilknytning til fødslen er indlagt på sygehus på grund af for tidlig fødsel eller for lav fødselsvægt, når kvinden undlader at genoptage arbejdet, mens barnet er indlagt.

Kvinden er berettiget til dagpenge i barnets indlæggelsesperiode, dog maksimalt i 3 måneder, med den virkning, at barseldagpengeperioden efter dagpengelovens § 33, stk. 1, udskydes tilsvarende.

Den ekstraordinære dagpengeret er uafhængig af, om kvinden ville være i stad til at genoptage arbejdet under barnets indlæggelse, og tillige uafhængig af en lægelig vurdering i det enkelte tilfælde. Forslaget tilsigter således, at moderen kan opretholde kontakten med barnet i indlæggelsesperioden uden afkortning af den almindelige barseldagpengeperiode.

Forslaget imødekommer en henvendelse fra Den almindelige danske Lægeforening.

Til nr. 17

Ved underændringsforslaget udvides den gruppe af børn, hvis mødre er omfattet af ændringsforslag nr. 16, til også at omfatte syge børn, der i tilknytning til fødslen er indlagt på sygehus.

Til nr. 19

Ved ændringsforslaget udgår forslaget om forhøjelse af det personlige bidrag til dagpengefonden til 1,95 pct.

Økonomiske konsekvenser af socialministerens ændringsforslag

A. Udvidelse af barselorloven til 20 uger samt 2 uger til fædre

1. *Bruttoudgifter:* På grundlag af de statistiske oplysninger om udgifterne til barseldagpenge i 1982 kan bruttomerudgifterne til barseldagpenge ved en udvidelse af barselorloven til 20 uger samt to uger til fædre beregnes til 507 mill. kr. på årsbasis (PL: januar 1983).

Heraf vedrører 172 mill. kr. fædrenes udnyttelse.

Der er ved denne beregning taget hensyn til den forventede udvikling i fødselstallet frem til 1984. Det er ved beregningen forudsat, at fædrenes udnyttelsesgrad for 2 ugers perioden i tilknytning til fødslen bliver omkring 63 pct., samt at fædrene vil udnytte ca. 10 pct. af forbedringen efter 14 ugers perio-

Bruttodagpengemerudgift	761 mill. kr.
Offentlig arbejdsgiverbesparelse	114 mill. kr.
Besparelser på arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp	334 mill. kr.

Af bruttomerudgifterne vedrører 203 mill. kr. fædrenes udnyttelse.

C. Forslagets samlede økonomiske konsekvenser

På grundlag af resultaterne fra afsnit A og B kan forslagens samlede økonomiske konsekvenser opgøres, idet barselorloven pr. 1. juli 1984 udvides til 20 uger samt 2 uger til fæd-

den. Det antages videre, at udnyttelsesgraden for forbedringen vil blive ca. 80 pct., hvilket er lidt mindre end udnyttelsesgraden for den nuværende 14 ugers periode (ca. 90 pct.).

Der er endvidere taget hensyn til, at også fædre, der er gift med hjemmegående mødre, og adoptanter, der ikke begge har dagpenge-givende indtægter, får ret til 2 ugers barselorlov i tilknytning til fødslen.

2. *Besparelser:* Der vil, i det omfang de ledigblevne stillinger ikke genbesættes, fremkomme direkte afledede lønbesparelser for offentlige arbejdsgivere.

Under de nuværende beskæftigelsesforhold vil der endvidere fremkomme besparelser på arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp i det omfang, de ledigblevne stillinger genbesættes med hidtil ledige, ligesom der vil opstå besparelser i de tilfælde, hvor de føddende kvinder er ledige.

Under forudsætning af, at de ledigblevne stillinger efter 14 ugers perioden genbesættes i halvdelen af tilfældene, mens de ledigblevne stillinger i fædrenes 2 ugers periode kun genbesættes i 25 pct. af tilfældene, kan de offentlige arbejdsgiveres lønbesparelser beregnes til 81 mill. kr. på årsbasis, mens besparelserne på arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp anslås til 210 mill. kr. på årsbasis.

B. Udvidelse af barselorloven til 24 uger samt 2 uger til fædre

Under tilsvarende forudsætninger som i afsnit A kan de årlige merudgifter og besparelser ved en udvidelse af barselorloven til 24 uger samt 2 uger til fædre beregnes til:

re, og pr. 1. juli 1985 udvides den egentlige barselorlov til 24 uger, mens de to uger til fædre bibeholdes.

Under hensyntagen til den forventede udvikling i fødselstallet bliver de økonomiske konsekvenser som anført i nedenstående tabel:

Mill. kr. PL: jan. 1983	1984	1985	1986
Dagpengemerudgift.....	255	635	770
Heraf kommunerne	64	159	193
Forventede besparelser:			
Offentlige arbejdsgivere	40	100	115
Andre besparelser	105	275	335

Det skal bemærkes, at beregningen af de økonomiske konsekvenser er behæftet med en meget betydelig usikkerhed, der især knytter sig til de benyttede forudsætninger om udnyttelsesgraderne og til beregningen af de afledede besparelser.

Ændringsforslag

til

II. Forslag til lov om ændring af lov om barselorlov m.v.

(Forlængelse af barselorlov)
[af Lone Dybkjær (RV) m.fl.]

Til § 1

Af et *mindretal* (Agerschou (SF) og Birthe Hansen (SF)):

1) Nr. 1 affattes således:

»1. § 1, stk. 1, affattes således:

»En kvindelig lønmodtager har ret til fravær fra arbejdet på grund af graviditet og barsel fra det tidspunkt, hvor der skønnes at være 4 uger til fødslen. Efter fødslen har forældrene ret til fravær fra arbejdet i tilsammen indtil 9 måneder. Hver af forældrene har dog højst ret til 6 måneders barselorlov. Faderens ret til fravær kan først udnyttes efter den 14. uge efter fødslen. Fraværretten kan kun udnyttes af en af forældrene ad gangen.««

Af et *mindretal* (Albertsen (S), Mette Groes (S), Torben Lund (S), Inge Fischer Møller (S), Erik B. Smith (S) og Taanquist (S)):

2) Nr. 1 affattes således:

»1. I § 1 ophæves stk. 1, og i stedet indsættes:

»En kvindelig lønmodtager har ret til fravær fra arbejdet på grund af graviditet og barsel fra det tidspunkt, hvor der skønnes at være 4 uger til fødslen. Efter fødslen har forældrene ret til fravær fra arbejdet i tilsam-

men indtil 23 uger, hvoraf indtil 9 uger kan udnyttes af faderen. I det omfang, forældrene måtte ønske dette, kan disse anvende deres fraværret samtidig.

Stk. 01. En kvinde, der ikke lever sammen med barnets fader, har dog ret til fravær i 26 uge. Faderens ret bortfalder dermed.««

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *mindretal* (Agnete Laustsen (KF), Lizzie Lichtenberg (KF), Hans Jørgen Holm (V), Henrik Toft (V), Yvonne Herløv Andersen (CD), Birgith Mogensen (CD), Lone Dybkjær (RV) og Inge Krogh (KrF)):

3) Nr. 1 affattes således:

»1. § 1, stk. 1, affattes således:

»En kvindelig lønmodtager har ret til fravær fra arbejdet på grund af graviditet og barsel fra det tidspunkt, hvor der skønnes at være 4 uger til fødslen. Efter fødslen har forældrene ret til fravær fra arbejdet i tilsammen indtil 24 uger, hvoraf indtil 10 uger kan udnyttes af faderen efter den 14. uge efter fødslen. Fraværretten kan kun udnyttes af en af forældrene ad gangen.««

Af et *mindretal* (Tove Niemann (FP)):

Underændringsforslag til ændringsforslag nr. 3

4) I den ved ændringsforslag nr. 3 foreslåede affattelse af lovforslagets § 1, nr. 1, indsættes i den foreslåede affattelse af lovens § 1, stk. 1, efter 3. pkt. som nyt punktum:

»Hver af forældrene har kun ret til fravær i én samlet periode, jfr. dog stk. 2.«

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Tove Niemann (FP)):

5) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 1 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Uafhængig af fraværsretten efter stk. 1 har barnets fader ret til fravær fra arbejdet i indtil 2 uger efter fødslen eller barnets modtagelse i hjemmet.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.«

Af *mindretallet* under nr. 2:

6) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»02. Efter § 1, stk. 1, indsættes som nyt stykke:

»Stk. 02. Uafhængig af fraværsretten efter stk. 1 har barnets fader ret til fravær fra arbejdet i 1 uge efter ophør af forældrenes fravær efter stk. 1.««

7) Nr. 2 affattes således:

»2. § 4 affattes således:

»§ 4. En kvindelig lønmodtager, der udnytter sin ret til fravær i henhold til § 1, stk. 1 og 01, skal med 5 ugers varsel underrette arbejdsgiveren om, hvornår hun vil genoptage arbejdet.

Stk. 2. En mandlig lønmodtager, der udnytter sin ret til fravær i henhold til § 1, stk. 2, skal med 4 ugers varsel underrette arbejdsgiveren om, hvornår han påregner at begynde fraværet og om længden af fraværet.

Stk. 3. En mandlig lønmodtager, der udnytter sin ret til fravær efter § 1, stk. 1 og 02, skal med mindst 2 ugers varsel underrette arbejdsgiveren om tidspunktet for fraværets begyndelse og længden heraf.

Stk. 4. Såfremt fraværsretten deles mellem forældrene, således at den kvindelige og mandlige lønmodtagers fraværperiode falder i flere perioder, skal de i forbindelse med varsel til arbejdsgiveren efter stk. 1 og 3 give underretning om påbegyndelsen og længden af senere fravær.

Stk. 5. Ved fravær i henhold til § 1, stk. 3, skal adoptionssøgende iagttage de i stk. 1-4 nævnte frister.

Stk. 6. En kvindelig lønmodtager, der udnytter sin ret til fravær efter § 1, stk. 3, fordi barnet på grund af sygdom, for tidlig fødsel eller for lav fødselsvægt er indlagt på sygehus i forlængelse af fødslen, skal inden 2 uger efter fødslen underrette sin arbejdsgiver herom. Samtidig skal en mandlig lønmodtager underrette sin arbejdsgiver herom. Et afgivet varsel efter stk. 2 bortfalder og erstattes af en ny 2 ugers frist. Endvidere skal forældrene inden 1 uge efter, at barnet er modta-

get i hjemmet, underrette deres arbejdsgivere om tidspunktet for modtagelsen.««

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *mindretal* (Agnete Laustsen (KF), Lizzie Lichtenberg (KF), Hans Jørgen Holm (V), Henrik Toft (V), Yvonne Herløv Andersen (CD), Birgith Mogensen (CD), Lone Dybkjær (RV) og Inge Krogh (KrF)):

8) Nr. 2 affattes således:

»2. § 4 affattes således:

»§ 4. En kvindelig lønmodtager, der udnytter sin ret til fravær i henhold til § 1, stk. 1, skal inden 8 uger efter fødslen underrette sin arbejdsgiver om, hvornår hun vil genoptage arbejdet.

Stk. 2. En mandlig lønmodtager, der udnytter sin ret til fravær ved fødslen eller modtagelsen i hjemmet i henhold til § 1, stk. 2, skal med 4 ugers varsel underrette arbejdsgiveren om, hvornår han påregner at begynde fraværet og om længden af fraværet.

Stk. 3. En mandlig lønmodtager, der udnytter sin ret til fravær efter § 1, stk. 1, skal senest 8 uger efter fødslen underrette arbejdsgiveren om tidspunktet for fraværets påbegyndelse og længden heraf.

Stk. 4. Såfremt fraværsretten efter den 14. uge efter fødslen deles mellem forældrene, således at den kvindelige lønmodtagers fravær falder i flere perioder, skal hun i forbindelse med varsel til arbejdsgiveren efter stk. 1 give underretning om påbegyndelsen og længden af senere fravær.

Stk. 5. Ved fravær i henhold til § 1, stk. 3, skal adoptionssøgende, hvis orlovens længde og placering ikke er fastlagt ved barnets modtagelse, iagttage de i stk. 1-4 nævnte frister.

Stk. 6. En kvindelig lønmodtager, der udnytter sin ret til fravær efter § 1, stk. 3, fordi barnet på grund af for tidlig fødsel eller for lav fødselsvægt er indlagt på sygehus i forlængelse af fødslen, skal inden 2 uger efter fødslen underrette sin arbejdsgiver herom. Samtidig skal en mandlig lønmodtager underrette sin arbejdsgiver herom. Fristerne i stk. 1, 3 og 4 forlænges da med den tid, i hvilken barnet har været indlagt, og et afgivet varsel efter stk. 2 bortfalder og erstattes af en ny 2 ugers frist. Endvidere skal forældrene inden 1 uge efter, at barnet er modta-

get i hjemmet, underrette deres arbejdsgivere om tidspunktet for modtagelsen.«

Af mindretallet under nr. 1:

Underændringsforslag
til ændringsforslag nr. 8

9) I den ved ændringsforslag nr. 8 foreslåede affattelse af lovforslagets § 1, nr. 2, indsættes i den foreslåede § 4, stk. 6, efter »på grund af« ordet: »sygdom.«

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et flertal (Agnete Laustsen (KF), Lizzie Lichtenberg (KF), Hans Jørgen Holm (V), Henrik Toft (V), Yvonne Herløv Andersen (CD), Birgith Mogensen (CD), Tove Niemann (FP), Lone Dybkjær (RV) og Inge Krogh (KrF)):

Til § 2

10) Paragraffen affattes således:

»§ 2

Stk. 1. Loven har virkning for tilfælde, hvor fødslen finder sted eller adoptivbarnet modtages den 1. juli 1984 eller senere.

Stk. 2. Loven har dog først fuld virkning fra den 1. juli 1985, idet de i § 1, nr. 1, nævnte »24 uger« og »10 uger« i tiden fra 1. juli 1984 til 1. juli 1985 er henholdsvis »20 uger« og »6 uger«.

Stk. 3. Loven har endvidere virkning for personer, der overgår til at modtage dagpenge efter § 3, stk. 2 og 3, i den samtidig med denne lov vedtagne lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Forlængelse af dagpengeperioden ved barsel og adoption).«

Bemærkninger

Til nr. 1

Der henvises til bemærkningerne til ændringsforslag nr. 1 stillet af samme mindretal til det under I anførte lovforslag.

Til nr. 2

Der henvises til bemærkningerne til ændringsforslag nr. 2 stillet af samme mindretal til det under I anførte lovforslag.

Til nr. 3, 5 og 10

Ændringsforslagene indebærer en forlængelse af retten til fravær ved barsel på 6 uger til i alt 20 uger fra den 1. juli 1984 og en yderligere forlængelse på 4 uger til i alt 24 uger fra den 1. juli 1985. Ændringsforslagene stiller forældrene frit med hensyn til udnyttelsen af forlængelsen, således at fordelingen af fraværet afgøres af forældrene selv. Fraværsretten efter den 14. uge kan kun udnyttes af den ene af forældrene ad gangen.

Uafhængigt af fraværsretten efter § 1, stk. 1, har barnets fader ret til fravær fra arbejdet i indtil 2 uger efter fødslen eller barnets modtagelse i hjemmet.

I henhold til den gældende bestemmelse i § 1, stk. 2 (nu stk. 3), i lov om barselorlov m.v., der henviser til kapitel 12 i lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel, vil de til § 1 foreslåede ændringer i lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel om bl.a. forlængelse af dagpengeperioden til adoptionssøgende medføre, at disse får ret til fravær i samme periode, som de har ret til dagpenge.

Til nr. 4

Der henvises til bemærkningerne til de ændringsforslag, der er stillet af samme mindretal til det under I anførte lovforslag.

Til nr. 6

Der henvises til bemærkningerne til ændringsforslag nr. 11 stillet af samme mindretal til det under I anførte lovforslag.

Til nr. 8

Ændringsforslaget har baggrund i den omstændighed, at arbejdsgiveren ikke ved, hvornår fraværet påbegyndes, og hvor længe det løber, og derfor ikke uden bestemte varsler kan disponere med hensyn til ansættelse og opsigelse af erstatningsarbejdskraft (vikar).

Da det på fødselstidspunktet og umiddelbart efter kan være vanskeligt for forældrene at tage endelig stilling til længden og fordelingen af det samlede fravær, får forældrene en frist på 8 uger, i løbet af hvilken moderen

skal tage stilling til, hvornår hun vil genoptage arbejdet, og faderen skal tage stilling til, om han vil udnytte sin ret til fravær efter den 14. uge efter fødslen. Hvis fraværsretten efter den 14. uge deles mellem forældrene, således at moderens fravær falder i flere perioder, skal hun, samtidig med at hun underretter arbejdsgiveren om tilbagekomsttidspunktet efter 1. fraværperiode, underrette om påbegyndelsen og længden af det senere fravær.

Varslerne er fastsat således, at også arbejdsgiveren får en rimelig mulighed for at tilrettelægge arbejdet i fraværperioden og disponere med hensyn til antagelse og opsigelse af vikar. Dette må tillige anses for en vigtig forudsætning for, at arbejdsgiveren i videst muligt omfang rent faktisk ansætter vikarer.

Varslingsfristerne giver samtidig vikarerne mulighed for at overskue deres beskæftigelsessituation.

I medfør af § 1, stk. 3, der henviser til kapitel 12 i dagpengeloven, åbnes der mulighed for at forlænge fraværperioden, hvis barnet på grund af for tidlig fødsel eller for lav fødselsvægt skal indlægges på sygehuset i tilknytning til fødslen. Den ekstraordinære fraværsret påbegyndes normalt ved moderens udskrivelse fra sygehus og ophører ved bar-

nets modtagelse i hjemmet, hvorefter den ordinære barselorlov efter § 1, stk. 1, genoptages.

Den ekstraordinære fraværsret indebærer, at de almindelige varslingsfrister ikke umiddelbart kan anvendes. Det foreslås derfor, at moderen pålægges inden 2 uger efter fødslen at underrette sin arbejdsgiver om det ekstraordinære fravær, der bevirker, at hendes ordinære barselorlov suspenderes. Faderen skal samtidig underrette sin arbejdsgiver om barnets forsinkede modtagelse i hjemmet, der udskyder hans fraværsret efter § 1, stk. 1 og 2. Endvidere skal forældrene inden 1 uge efter barnets modtagelse i hjemmet meddele deres arbejdsgivere, hvornår barnet er modtaget i hjemmet, dvs. hvornår den ordinære barselorlov er genoptaget.

De i stk. 1 og stk. 3-4 nævnte varslingsfrister forlænges herefter med den periode, i hvilken barnet har været indlagt, og faderens eventuelt allerede afgivne varsel i henhold til stk. 2 bortfalder og erstattes af et varsel på 2 uger før forventet modtagelse af barnet i hjemmet.

Til nr. 9

Der henvises til bemærkningerne til ændringsforslag nr. 17 stillet af samme mindretal til det under I anførte lovforslag.

Agnete Laustsen (KF) Lizzie Lichtenberg (KF) Hans Jørgen Holm (V) Henrik Toft (V)

Yvonne Herløv Andersen (CD) fmd. Birgith Mogensen (CD) Tove Niemann (FP) nfmd.

Inge Krogh (KrF) Albertsen (S) Mette Groes (S) Torben Lund (S)

Inge Fischer Møller (S) Erik B. Smith (S) Taanquist (S) Lone Dybkjær (RV)

Agerschou (SF) Birthe Hansen (SF)

Partiet VS havde ikke medlemmer i udvalget.